

БУЛІНГ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ПСИХОЛОГІЧНО-СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ

Актуальність дослідження шкільного насильства обумовлено тим, що саме школа, шкільне середовище є одним із найважливіших інститутів соціалізації дітей, місцем, де формується та розвиваються її моральні та психологічні властивості. На даний момент в нашій країні ця проблема є недостатньо вивченою ні з теоретичної позиції, ні з практичної позиції. На жаль, явище шкільного насильства або булінгу надзвичайно поширене в сучасній школі, як виявилось із засобів масової інформації. Однак, з тих чи інших причин, цю проблему частіше замов-

чують, приховують або не афішують випадки знущань, бо таке явище не прийнято виносити на загальне обговорення.

Педагогічний колектив, дбаючи про свою репутацію, ігнорує проблему шкільного насильства, а батьки або не звертають уваги, якщо це не торкнулось їхньої дитини, або просто переводять дітей в інший навчальний заклад, якщо їхня дитина на собі відчула такий негативний психологічний, а інколи, навіть й фізичний тиск. Зрозуміло, що за таких умов проблему не усунути, вона навпаки набуває більших обсягів. Жертви булінгу можуть відчувати психологічні тяжкі наслідки. Встановлено, що отриманий досвід булінгу у багато разів підвищує ризик розвитку суїцидальної поведінки у жертв цькування.

В Україні, так само як і в усьому світі, поширюється явище булінгу та його різновиду – кібербулінгу. За даними всесвітньої організації охорони здоров'я, у 2016 році Україна займала 9 місце серед 42 досліджуваних країн за відсотком жертв булінгу 15-річного віку. За даними Центру інформації про права людини станом на липень 2017 року 67% дітей в Україні у віці від 11-17 років стикалися з проблемою булінгу протягом останніх трьох місяців. З них, 24% дітей цькували, а 48% дітей навіть нікому не розповідали про ці випадки [1]. Крім того, наприкінці листопада 2017 року в Українському інституті дослідження екстремізму встановили, що із проявами булінгу в Україні стикаються 8 із 10 дітей. Найбільш розповсюдженим є психологічний і фізичний булінг [2].

Булінг є явищем інтернаціональним і досліджується вченими багатьох країн: Америки, Великої Британії, Канади, Норвегії, Фінляндії та інших. Як зазначає відомий російський науковець І. Кон, за останні 20 років «булінг» став міжнародним соціально-психологічним і педагогічним терміном, який означає складну сукупність соціальних, психологічних і педагогічних проблем [3, с. 15].

Отже, постає гостра потреба усвідомлення того, що проблема шкільного насильства існує, тому має бути перспективним подальше наукове вивчення даного питання. Має бути ґрунтовне емпіричне дослідження всіх складових явища шкільного булінгу з метою створення ефективної психокорекційної програми регуляції негативних наслідків. Власне, теоретичне вивчення проблеми шкільного насильства, дозволило виокремити ключові показники, зокрема, статус дитини у

шкільному колективі, рівень шкільної та особистісної тривожності, емпатія, особливості захисних механізмів, що плануємо дослідити емпірично. Маємо на меті розробити психологічний портрет дитини в шкільному середовищі, яка може бути схильною до шкільного насилля та психологічний портрет дитини, що може зазнавати на собі булінг як психологічний, так і фізичний. Прагнемо, щоб результати нашого теоретичного та емпіричного дослідження посприяли зменшенню цього явища серед школярів. А висновки та результати нашого дослідження допомогли у підготовці фахівців, оскільки потрібні певні теоретичні знання, спеціальні уміння та навички виявлення, попередження та подолання такого негативного соціально-психологічного явища як шкільне насилля.

Список літератури

1. Електронний журнал «Зміна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zmina.info/ru/newsru/67_ditej_v_ukrajini_zaznali_ckuvan_u_poperedni_23_misjiaci/
2. Стоп шкільний терор. Профілактика та протидія булінгу / методичні рекомендації // Український інститут дослідження екстремізму. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uire.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/Doslidzhennya-buling.pdf>
3. Кон И. С. Что такое буллинг и как с ним бороться? / И. С. Кон // Семья и школа. – 2006. – № 11. – с. 15

Науковий керівник: Лич О. М., канд. псих. наук, доцент